

OECD Journal on Development:
Development Co-operation Report 2009
Volume 10 Issue 1

Summary in Polish

Dziennik OECD dotyczący rozwoju:
Raport o współpracy rozwojowej 2009
tom 10, wyd. 1

Podsumowanie w języku polskim

- *Raport o współpracy rozwojowej*, wydany przez Komitet Pomocy Rozwojowej OECD, jest kluczowym dorocznym dokumentem referencyjnym zawierającym statystyki oraz analizy bieżących tendencji w pomocy międzynarodowej. W swoim pierwszym *Raporcie o współpracy rozwojowej* Eckhard Deutscher, który ostatnio objął stanowisko przewodniczącego Komitetu Pomocy Rozwojowej, przedstawia relację z forum wysokiego szczebla w sprawie efektywności pomocy, które odbyło się w Akrze, oraz podkreśla potrzebę intensyfikacji wysiłków na rzecz usprawnienia pomocy dla krajów rozwijających się. Budżety rozwojowe muszą nie tylko borykać się z obecnym kryzysem ekonomicznym i finansowym; w ciągu ostatnich lat krajobraz rozwoju poważnie się zmienił, stając w obliczu nowych wyzwań.
- Raport omawia także kwestię rozdrobnienia, które stanowi duży problem, gdy pomoc jest przekazywana w zbyt wielu małych porcjach ze zbyt wielu kierunków. Dokument stwierdza, że koszty obsługi pomocy wzrastają z powodu nieefektywnego podziału zadań wśród donatorów oraz że rządy partnerskie powinny dysponować całościowymi i przejrzystymi danymi na temat planowanych wydatków, jeśli mają wydobyć swoje kraje z ubóstwa. Wszystko to wskazuje na konieczność zmiany relacji wpływów między donatorami a ich partnerami w udzielaniu pomocy.
- Wreszcie, za pomocą studiów przypadków z wielu krajów *Raport* przedstawia pięć lekcji na temat wykorzystania Deklaracji paryskiej w sprawie skuteczności pomocy w celu ukazania związków między polityką rozwoju a prawami człowieka, ochroną środowiska naturalnego i równością płci.

Od czasu powołania Komitetu Pomocy Rozwojowej krajobraz rozwoju radykalnie się zmienia: wciąż pojawiają się nowi gracze i nowe wyzwania, a zasady gry, siłą rzeczy, ulegają zmianom. W 2008 roku mogliśmy obserwować, jak w ciągu zaledwie tygodni stabilne międzynarodowe struktury władzy, zarówno oficjalne, jak i nieoficjalne, zatrzęsły się w osadach, dając początek głębokim i trwałym zmianom.

— Eckhard Deutscher, przewodniczący Komitetu Pomocy Rozwojowej OECD

W swoim pierwszym *Raporcie o współpracy rozwojowej* Eckhard Deutscher przedstawia nową sytuację pomocy rozwojowej oraz jej znaczenie dla Komitetu Pomocy Rozwojowej OECD. Wzywa do intensyfikacji wspólnych działań na rzecz „tworzenia dobrze opracowanej, bazującej na wzajemnym wsparciu i spójnej polityki promującej postęp w różnych dziedzinach bez kwestionowania lub podważania naszego wspólnego celu, którym jest zrównoważony i charakteryzujący się szerokimi podstawami rozwój w krajach partnerskich”.

Deutscher przedstawia także relację z trzeciego forum wysokiego szczebla w sprawie efektywności pomocy, które odbyło się w Akrze we wrześniu 2008 roku. „Mamy wyjątkowo jasną wizję tego, co jest potrzebne, aby zrealizować cele deklaracji paryskiej oraz milenijne cele rozwoju” — pisze. „Jednocześnie jest całkiem oczywiste, że nie da się tego osiągnąć, kontynuując dotychczasowe działania”.

Co mówią raporty

Forum wysokiego szczebla w Akrze podjęło się określenia postępu w odniesieniu do pięciu zasad efektywniejszego rozwoju ustanowionych w deklaracji paryskiej w sprawie skuteczności pomocy, która została przyjęta w 2005 roku przez ponad 100 państw i agencji pomocowych.

Odpowiedzialność krajowa: Kraje rozwijające się określają własne strategie rozwoju, udoskonalają swoje instytucje i przeciwdziałają korupcji.

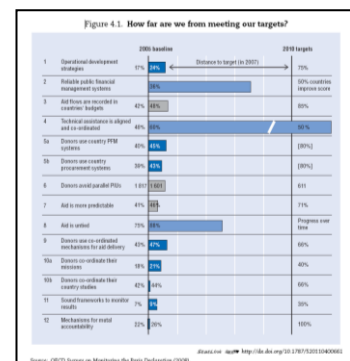
Dostosowanie: Kraje udzielające pomocy dostosowują swoje wsparcie do realizacji tych celów i wykorzystują systemy lokalne.

Harmonizacja: Kraje udzielające pomocy koordynują swoje działania, upraszczają procedury i wymieniają informacje, aby uniknąć ich powielania.

Zarządzanie ukierunkowane na wyniki: Zarówno kraje rozwijające się, jak i udzielające pomocy skupiają się na osiągnięciu — i mierzeniu — wyników.

Wspólna odpowiedzialność: Zarówno kraje rozwijające się, jak i udzielające pomocy są odpowiedzialne za wyniki w zakresie rozwoju.

RYS. 4.1 JAK DUŻO NAM BRAKUJE DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW?

Biorąc pod uwagę te podstawowe zasady, deklaracja paryska wymienia 12 celów do osiągnięcia do 2010 roku. Aby pomóc uczestnikom forum w Akrze osiągnąć zgodę w najpilniejszych obszarach wymagających intensyfikacji działań, w ramach wprowadzenia do obrad przygotowano trzy ważne opracowania. Opracowania te, wydane w połowie okresu pozostającego do daty docelowej (rok 2010), zdają relację z postępu — lub jego braku — na drodze do osiągnięcia celów deklaracji paryskiej.

Mimo że opracowania te różnią się zakresem i podejściem do tematu, w ich wnioskach pojawia się kilka wspólnych motywów:

- Postęp w osiągnięciu celów 2010 roku jest nierówny, jeśli chodzi zarówno o poszczególne cele, jak i poszczególne państwa.
- Aby zrealizować cele Deklaracji Paryskiej, konieczne jest zarówno zintensyfikowanie działań, jak i efektywniejsze wdrażanie.
- Postęp zależy nie tylko od szerokiego zaangażowania na wszystkich poziomach donatorów oraz rządów krajów rozwijających się; w procesie tym muszą aktywnie uczestniczyć także organizacje pozarządowe, sektor prywatny i inne grupy.
- Na podstawie dotychczasowych doświadczeń można stwierdzić, że podstawowe zasady deklaracji paryskiej wciąż pozostają aktualne, ale pojawiają się nowe wyzwania, m.in. konieczność udoskonalenia monitoringu i oceny.

Program działań z Akry

Forum w Akrze opracowało tzw. program działań z Akry, który określa podstawowe obszary wymagające przyspieszenia postępu. Dokument wzywa do gruntownej zmiany stosunków między krajami partnerskimi a donatorami, skupiając się na:

- wykorzystywaniu w dostarczaniu pomocy w pierwszej kolejności systemów kraju partnerskiego;
- udzielaniu pomocy w sposób bardziej przewidywalny i przejrzysty, aby ułatwić partnerom budżetowanie, planowanie i wdrażanie ich strategii rozwojowych;
- określeniu warunków, na jakich donatorzy udzielają pomocy, wspólnie z krajami partnerskimi — co jest fundamentalną zmianą — na podstawie ich własnych planów rozwojowych;
- dokonaniu wyraźnego i istotnego postępu w zakresie odchodzenia od wiązania pomocy;
- zmniejszeniu rozdrobnienia pomocy poprzez poprawę podziału pracy wewnątrz krajów i między nimi.

Jak rozdrobniona jest pomoc?

One of the major obstacles preventing aid from producing the development. Jedną z głównych przeszkód ograniczających oddziaływanie pomocy jako czynnika rozwoju jest jej rozdrobnienie: pomoc jest dostarczana w zbyt wielu małych porcjach przez zbyt wielu donatorów, co wiąże się z niepotrzebnymi i bezcelowymi kosztami administracyjnymi oraz utrudnia kierowanie funduszy tam, gdzie są najbardziej potrzebne.

W ostatnim czasie Komitet Pomocy Rozwojowej zakończył pierwsze kompletne badanie dotyczące polityki alokacji pomocy oraz orientacyjnych planów wydatków, w której wykorzystano nowo opracowany środek pomocowy o nazwie „pomoc programowana dla kraju” (CPA), dokładnie pokazujący stopień rozdrobnienia pomocy. CPA uwzględnia wielkość pomocy, jaka może być założona przez kraje rozwijające się w ich budżetach. Innymi słowy, całkowitą pomoc pomniejszoną o takie formy wsparcia, jak pomoc w razie klęsk żywiołowych, umorzenia długu i inne, niebrane pod uwagę przez odbiorców pomocy.

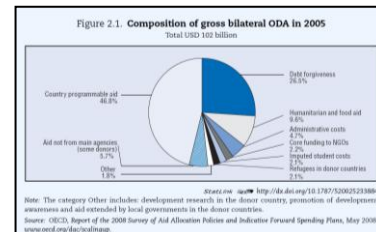
W 2005 roku (był to rok początkowy badania) członkowie Komitetu Pomocy Rozwojowej przekazali 47 mld USD dwustronnej pomocy programowanej, co odpowiadało około 46% ich ogólnej dwustronnej oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) w tym roku; w 2007 roku wartość ta podniosła się do bardziej typowego poziomu 59%.

Badanie pokazuje, że donatorzy często rozdrabniają pomoc w zbyt dużym stopniu, dzieląc ją między zbyt wiele krajów. W latach 2005–2006 38 krajów otrzymało pomoc od 25 lub większej liczby donatorów z Komitetu Pomocy Rozwojowej i wielostronnych. Raport porównuje także udział całkowitej pomocy udzielanej przez danego donatora we wszystkich krajach partnerskich z udziałem tego donatora w pomocy całkowitej, co pozwala określić poziom „koncentracji pomocy” każdego donatora; zaledwie ośmiu spośród 23 członków Komitetu Pomocy Rozwojowej charakteryzuje się poziomem koncentracji przekraczającym 50%.

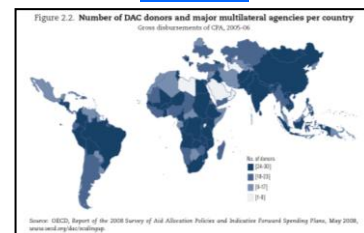
Obraz staje się jeszcze jaśniejszy, jeśli przyjąć perspektywę krajów rozwijających się, którym liczni donatorzy przekazują stosunkowo niewielkie kwoty; na przykład Wietnam ma 29 głównych donatorów, z których 17 udziela zaledwie 10% pomocy otrzymywanej przez to państwo. Jednocześnie 38 krajów – w większości małych państw wyspiarskich – miało w latach 2005–2006 mniej niż 10 donatorów każdy.

Aby pomoc stała się bardziej skuteczna, donatorzy powinni zrationalizować swoje działania. Lepszy podział pracy może pomóc w zmniejszeniu liczby donatorów działających w konkretnym kraju rozwijającym się lub sektorze, takim jak zdrowie lub edukacja, co

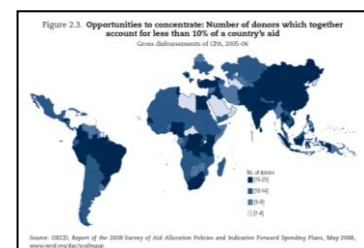
RYS. 2.1 SKŁAD DWUSTRONNEJ OFICJALNEJ POMOCY ROZWOJOWEJ BRUTTO W 2005 ROKU (OGÓLEM 102 MLD USD)

RYS. 2.2 LICZBA DONATORÓW I DUŻYCH WIELOSTRONNYCH AGENCJI KOMITETU POMOCY ROZWOJOWEJ W POSZCZEGÓLNYCH KRAJACH NA PODSTAWIE WYDATKÓW BRUTTO W RAMACH POMOCY PROGRAMOWANEJ, 2005–2006

RYS. 2.3 MOŻLIWOŚCI KONCENTRACJI: LICZBA DONATORÓW, KTÓRYCH ŁACZNY UDZIAŁ W POMOCY DLA DANEGO KRAJU WYNOŚI PONIŻEJ 10%. NA PODSTAWIE: WYDATKÓW BRUTTO W RAMACH POMOCY PROGRAMOWANEJ, 2005–2006

podniesienie poziomu edukacji kobiet może zmniejszyć śmiertelność dzieci.

Znaczenie tych zależności jest powszechnie uznane, ale przyjęcie w 2005 roku deklaracji paryskiej nadało nowy impet przekształcaniu obietnic w działania. Pięć lekcji płynących ze studiów przypadków pokazuje, w jaki sposób deklaracja paryska może zostać wykorzystana na rzecz promowania szerszych celów rozwojowych.

Lekcja 1: Aktywne zaangażowanie ubogich kobiet i mężczyzn umacnia utożsamianie się z wynikami rozwoju i odpowiedzialność za nie.

Podejście „oddolne” zakłada angażowanie w dyskusje na temat polityki i strategii działania jak najszerszej społeczności. Studia przypadków z Zimbabwe i Peru pokazują, jak duże znaczenie dla trwałej poprawy zdrowotności ma zaangażowanie ubogich w kształtowanie polityk, praktyk i programów zdrowotnych.

Lekcja 2: Wynikowe podejście do praw człowieka może poprawić usługi dla wszystkich obywateli.

Grupy wykluczone mogą w pełni skorzystać z rozwoju tylko pod warunkiem właściwego zrozumienia ich sytuacji i potrzeb, co może ułatwić wprowadzenie „rozproszonego monitoringu” — posługiwanie się danymi rozbitymi według płci, przynależności etnicznej, pozycji społecznej itp.

Lekcja 3: Wspólne strategie pomocowe mogą się okazać bardziej efektywne w promowaniu priorytetów rozwojowych.

Donatorzy mogą pomóc promować prawa człowieka, ochronę środowiska oraz równość płci poprzez opracowywanie i wdrażanie wspólnych strategii pomocowych. Donator (lub donatorzy) z relatywnie większą przewagą i możliwościami w takich obszarach jak równość płci mogą stać się liderem w promowaniu tych celów, zapewniając wiedzę i pomoc techniczną.

Lekcja 4: Słowa muszą prowadzić do działań.

Na temat praw człowieka, ochrony środowiska, wykluczenia społecznego i równości płci napisano wiele dobrych wytycznych, to jednak za mało. Przykłady z Ugandy i Sierra Leone podkreślają, jak wielkie znaczenie w przełożeniu dobrych intencji na działania — oraz uzyskaniu odzewu — mają właściwie opracowane ramy budżetowe i kontrolne, partnerstwo na poziomie społeczności, wspieranie społeczeństwa obywatelskiego oraz budowanie potencjału.

Lekcja 5: Zharmonizowane wsparcie donatorów może pomóc odbudować potencjał w niepewnych sytuacjach.

Krajom w niestabilnej sytuacji często brakuje potencjału, aby

TAB. 3.2 ZWIEKSZANIE KWOT WCZEŚNIEJ ZAPROGRAMOWANYCH — WZROST O PONAD 100 MLN USD

Państwo	ODA udzielona		WZROST		ODA w % GDP
	2004	2005	2007	2008	
	Constant 2005 USD million	Index 2004 = 100	%	%	Index 2004 = 100
Indonezja ¹	1 002	2 193	100	219	3.9
Indonezja ²	600	1 200	100	200	5.7
Indonezja ³	1 400	2 800	100	200	11.5
Indonezja ⁴	1 000	1 500	100	150	8.2
Indonezja ⁵	1 000	1 400	100	140	6.8
Indonezja ⁶	800	1 200	100	150	5.2
Indonezja ⁷	700	1 100	100	157	4.8
Indonezja ⁸	600	900	100	150	4.2
Indonezja ⁹	500	750	100	150	3.5
Indonezja ¹⁰	400	600	100	150	2.8
Indonezja ¹¹	300	450	100	150	2.1
Indonezja ¹²	200	300	100	150	1.4
Indonezja ¹³	100	150	100	150	0.7
Indonezja ¹⁴	50	75	100	150	0.35
Indonezja ¹⁵	25	37	100	148	0.17
Indonezja ¹⁶	10	15	100	150	0.07
Indonezja ¹⁷	5	7	100	140	0.03
Indonezja ¹⁸	2	3	100	150	0.01
Indonezja ¹⁹	1	1	100	100	0.00
Indonezja ²⁰	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²¹	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²²	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²³	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²⁴	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²⁵	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²⁶	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²⁷	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²⁸	0	0	100	100	0.00
Indonezja ²⁹	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³⁰	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³¹	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³²	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³³	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³⁴	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³⁵	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³⁶	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³⁷	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³⁸	0	0	100	100	0.00
Indonezja ³⁹	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴⁰	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴¹	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴²	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴³	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴⁴	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴⁵	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴⁶	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴⁷	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴⁸	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁴⁹	0	0	100	100	0.00
Indonezja ⁵⁰	0	0	100	100	0.00

bezpośrednio wdrożyć zasady deklaracji paryskiej, mimo to zasady te wciąż mogą przynosić im korzyści. Dobrym przykładem jest Sierra Leone: sukces wyborów przeprowadzonych w 2007 roku był po części zasługą harmonizacji pomocy dla kraju przez jego partnerów pomocowych.

Polityka i działania donatorów dwustronnych

W 2007 roku wartość ogólnej pomocy rozwojowej netto udzielanej przez kraje członkowskie Komitetu Pomocy Rozwojowej spadła w ujęciu realnym o 8,5% — do 103,5 mld USD. Jednakże, jeśli nie uwzględniać umorzeń długu, oficjalna pomoc rozwojowa wzrosła w ujęciu realnym o 2%, co trafniej odzwierciedla ogólną tendencję.

Powyższa wartość pokazuje wpływ umorzeń długu na wartość netto oficjalnej pomocy rozwojowej w latach 2005 i 2006. Świadczy również o niewielkim wzroście pomocy humanitarnej w 2005 roku — wynikającym przede wszystkim ze specjalnego wsparcia po tsunami na Oceanie Indyjskim i trzęsieniu ziemi w Pakistanie. W 2006 roku wartość pomocowych projektów i programów dwustronnych nieco spadła, ale w 2007 roku ponownie wzrosła, co oznacza, że donatorzy stopniowo zwiększają rozmiary swoich podstawowych programów pomocowych.

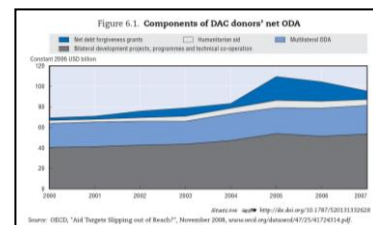
Postęp ten jest jednakże o wiele zbyt wolny, jeśli donatorzy mają spełnić swoje zobowiązania na 2010 rok. Na szczycie grupy G8 w Gleneagles oraz światowym szczycie ONZ „Millennium +5” w 2005 roku donatorzy zobowiązali się do zwiększenia oficjalnej pomocy rozwojowej w 2010 roku o 50 mld USD (w porównaniu z rokiem 2004, przy cenach i kursach wymiany z 2004 roku). Dotychczas z tej kwoty przekazano lub zaplanowano do przekazania 21 mld USD. Oznacza to, że aby zrealizować swoje zobowiązania, donatorzy do 2010 roku muszą uwzględnić w swoich budżetach pomocowych jeszcze dodatkowe 30 mld USD (około 34 mld USD przy wartości dolara z 2007 roku).

W obecnej sytuacji kryzysu finansowego i spowolnienia gospodarczego jest sprawą najwyższej wagi, by cięcia w budżetach pomocowych nie spowodowały kryzysu w dziedzinie pomocy humanitarnej. W odpowiedzi na wspólny apel Angela Gurrí, sekretarza generalnego OECD oraz przewodniczącego Komitetu Pomocy Rozwojowej Eckharda Deutschera najwięksi światowi

donatorzy wydali 24 listopada 2008 roku oświadczenie, „potwierdzające wcześniejsze zobowiązania dotyczące zwiększenia rozmiarów pomocy oraz utrzymania przepływu pomocy na poziomach zgodnych z tymi zobowiązaniami”.

Raport o współpracy rozwojowej jest wydawany corocznie przez Przewodniczącego Komitetu Pomocy Rozwojowej OECD, forum współpracy ważnych donatorów dwustronnych na rzecz wspierania

**RYS. 6.1 SKŁADOWE
OFICJALNEJ POMOCY
ROZWOJOWEJ NETTO
DONATORÓW Z KOMITETU
POMOCY ROZWOJOWEJ**

zrównoważonego rozwoju. Raport zawiera dane i analizy dotyczące najnowszych tendencji w dziedzinie pomocy międzynarodowej.

© OECD 2009

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD: www.oecd.org/bookshop/

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji: rights@oecd.org, faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights/

